

ДВАДЦЯТИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ КУРУЛТАЙ

12–13 травня 2006 р.

*Університет Малтене,
Стамбул, Туреччина*

12–13 травня 2006 року черговий, Двадцятий Національний лінгвістичний курултай у Туреччині відбувся у приватному університеті Малтене в Стамбулі. Традиція проводити спеціалізовані річні Курултаї лінгвістів з усієї країни, запрошуючи зарубіжних гостей, триває в Туреччині вже двадцять років.

Сучасних українських тюркологів-лінгвістів цікавило насамперед коло актуальних для турецьких лінгвістів проблем. Насамперед учасників та гостей курултаю вітали проф. др. Айтекін Беркман та організатор курултаю проф. др. Бетюль Чотуксьокен. Вступну програмну промову, що описувала стан розвитку сучасної тюркської лінгвістики, зробив відомий у світі лінгвіст проф. др. Доган Аксан.

Проблемам відтворення сегментів тексту на різних його рівнях, виділення й опису текстових одиниць, текстових домінант та мовних засобів актуалізації змісту було присвячено доповіді першої секції: «Логічні нісенітниця у мові турецьких рекламних слоганів» (проф. др. Налан Бююккантарджиоглу), «Штампи в текстах турецькою мовою» (проф. др. А. Сумру Озсой – проф. др. Бюлент Санкур – н.сп. Г. Месут Мерал) та «Післяйменники *önce* та *sonra* як пусковий гачок гіпотетичного припущення» (проф. др. Лютфіє Октап – н.сп. Озгюн Кошанер).

Друге засідання першого дня курултаю репрезентувало цілий напрям у турецькій психолінгвістиці, зокрема – школу лінгвістів, що вивчають проблеми розвитку мовних навичок з огляду на вікову психологію. Цілу низку доповідей на цю тему зробили доповідачі другої секції курултаю: проф. др. Неджаті Байкоч Дьонмез – доц. др. Нілай Ердемір («Семантичне вивчення структури мови турецьких малюків віком 12–30 місяців»), проф. др. Неджаті Байкоч Дьонмез – н.сп. Ебру Юксель («Вивчення навичок мовного сприйняття малюків у

віці 30–47 місяців з м. Ескішехір»), проф. др. Неджаті Байкоч Дьонмез – др. Тюлін Гюлер («Вивчення навичок мовного сприйняття малюків у віці 48–72 місяці»).

Доволі новим для турецької лінгвістики є напрям теорії лінгвістичного аналізу художнього тексту, який у перший день засідань було представлено виступами: «Зв'язок між мовою та фантазією у романі Пеямі Сафа «Крісло мадемуазель Норалії» доц. др. Айше Мельди Юнер, «Семантичний погляд на п'єсу Агмеда Вефіка Паші «*Zoraki Tabib*» доц. др. Хюльї Ашкін Балди – Альпера Бахтіяроглу «Два герої роману з точки зору теорії відчуження у романі: Біхруз та Ефруз» н.сп. Алі Озер.

Термінологію, що використовувалася у доповідях наступної секції курултаю, було запозичено турецькими лінгвістами з семантичної морфології та синтаксису. Доповідь «Слово *diye* та що воно дає для комунікації» проф. др. Фатми Еркман – Озлем Гьорюр – Омера Делікгоз апелювала до денотативного простору тексту, у якому текст розглядається як продукт мисленнєвої діяльності гносеологічної природи та певної інформаційно-сислової структури. Доц. др. Мустафа Аксон подав свій аналіз надмови породженого змісту та її зв'язку із дієсловами на позначення чуттів. Доповідь доц. др. Н. Енгін Узун «Фактори, що впливають на потенціал похідності, та виміри похідності турецьких афіксів» було присвячено такому наріжному поняттю турецької граматики, як здатність до похідності, та визначенню факторів, що сприяли розвитку потенціалу похідності в історії мови.

Проблеми граматичної семантики висвітлювали н.сп. Озгюр Касим Айдемір («До етнолінгвістичного та функціонально лінгвістичного дешифрування турецьких мовних конструкцій, що слоганізуються»); А. Тугба Кушчу – Джанан Бату («Історичні та географічні асоціації слова *körü-* в турецькій мові») та др. Зебри Караджаер («Чи має лише висхідне значення афікс висхідного відмінку в турецькій мові»).

Україну на Національному лінгвістичному курултаї Туреччини в цьому році було представлено доповіддю «Сьогоднішній стан «малих» тюркських мов в Україні» (турецькою мовою), яку виголосила науковий співробітник Інсти-

туту сходознавства ім. А. Кримського І.М. Дрига.

За попередньою домовленістю наступний, двадцять перший, лінгвістичний Курултай у Туреччині відбудеться в м. Кайсері.

І.М. ДРИГА

УВІЧНИТИ “МАЛІ” ТЮРКСЬКІ МОВИ: СПІЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ ПРОЕКТ СЕУЛЬСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ТА ІНСТИТУТУ СХОДОЗНАВСТВА ІМ. А. КРИМСЬКОГО НАН УКРАЇНИ

ВРАМКАХ започаткованого департаментом лінгвістики Сеульського національного університету та департаментом корейської мови та літератури Корейського університету мультинаціонального науково-дослідницького проекту з проведення польових лінгвістичних студій і утворення єдиної сучасної лінгвістичної бази даних усіх алтайських мов світу з метою з'ясування походження корейської мови (тривалість проекту 1.9.2003 – 31.8.2006) та за підтримки Фонду досліджень Кореї (Korea Research Foundation, проект номер 2003-072-AL2002) дослідницька група південнокорейських лінгвістів-алтаїстів-тюркологів, очолювана лінгвістом-тюркологом доктором Йонг Сонг Лі, відвідала Україну та наш інститут з 22.01.2006 по 18.02.2006 р.

Протягом понад ста років усіма вченими світу було проведено численні дослідження та зібрано надзвичайно великий мовний матеріал, що міг би бути використаний для порівняльних досліджень з метою встановлення походження корейської мови. Проте актуальною є перевірка цього матеріалу та створення оновленої єдиної бази даних з усіх алтайських мов – з огляду на найсучасніші методологічні та технічні досягнення у лінгвістиці, і зокрема порівняльній діалектології. Найвагомішим та найбільш важливим складником

такої бази даних є насамперед лексичний та морфемний склад нині існуючих на земній кулі алтайських мов. Природно, що при дослідженні до уваги якнайсерйознішим чином беруться також дані тих мов алтайської мовної єдності, і зокрема мов тюркської мовної сім'ї, які на даний момент є мертвими, оскільки вони можуть мати найбільш безпосереднє відношення до встановлення історичних коренів корейської мови.

Південнокорейські дослідники-тюркологи та алтаїсти, відвідуючи країни компактного проживання тюркського населення, і зокрема Україну, мали на меті дослідити усі алтайські мови, розшифрувати отриманий у результаті польових діалектологічних студій лінгвістичний матеріал та описати зафіксовану структуру мови, якою вона є на даний момент, виділити із зібраних даних аудіальний та візуальний польовий матеріал, створити на його основі об'єднану лінгвістичну базу даних алтайських мов та зробити її доступною усій науковій спільноті світу через інтерактивну мережу.

Відповідальність за виконання проекту було покладено на департамент лінгвістики Сеульського національного університету. Усіх дослідників – докторів лінгвістики, що брали участь у проекті, було поділено на три робочі групи: спеціалісти